

Національний університет
«Острозька академія»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Приймальної комісії
Національного університету
«Острозька академія»

 І. Д. Пасічник

«26» квітня 2024 року

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

для вступників на навчання для здобуття ступеня магістра
зі спеціальності **052 «Політологія»**,
освітньо-професійної програми «Політологія»

Острог – 2024

Програма фахового вступного випробування для вступників на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 052 «Політологія», освітньо-професійної програми «Політологія». / Укладачі д. пол. н., проф. Ю.В. Мацієвський, к. н. держ. упр., доц. В.М. Лебедюк. Острог. НаУОА, 2024.

Програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри національної безпеки та політології (Протокол №8 від 19 березня 2024 року)

Завідувач кафедри національної безпеки
та політології

Микола РОМАНОВ

Програма розглянута та схвалена на засіданні Приймальної комісії Національного університету «Острозька академія» (протокол № 8 від 26 квітня 2024 року).

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Марія МАТВІЙЧУК

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета фахового вступного випробування полягає у з'ясуванні рівня теоретичних знань та практичних навичок абітурієнтів, які вступають на навчання магістратуру зі спеціальності 052 «Політологія», освітньо-професійної програми «Політологія» на основі освітнього ступеня бакалавра/магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, здобутого за цією або іншою спеціальністю.

Результати фахового вступного випробування використовуватимуться під час формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників у межах ліцензованого обсягу.

II. ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Організація фахового вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного університету «Острозька академія» та Положення про організацію та проведення вступних іспитів у Національному університеті «Острозька академія» https://www.oa.edu.ua/ua/abiturijentovi/receiving_commission/polozhenya_pro_pruy_malny_komisiy

Фахове вступне випробування відбувається шляхом комп'ютерного тестування через платформу Moodle з таких дисциплін: «Вступ до політичної науки», «Конституційне право України», «Історія політичних і правових вчень», «Теорія міжнародних відносин» та «Геополітика».

Вимоги до здібностей і підготовленості вступників

Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми магістра абітурієнти повинні мати базову вищу освіту та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі. Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

Абітурієнти повинні знати:

- категорійний і понятійний апарат сучасної політичної теорії;
- основні закономірності і тенденції розвитку політичного життя суспільства;
- історію світової політичної думки, вплив традицій і національної політичної культури на розвиток сучасних політичних процесів в Україні;
- систему місцевого і регіонального самоврядування, інститутів державної влади;
- основи законодавства і правового регулювання, сутність і специфіку різних форм державного правління і форм державного устрою;
- принципи і особливості організації політичної і державної влади в Україні і в зарубіжних країнах;
- базові засади методології політологічних досліджень;

Вступники повинні вміти:

- здобувати і об'єктивно аналізувати політичну інформацію, обробляти її з допомогою сучасних методів;
- володіти навичками теоретичного аналізу і узагальнення соціально-політичної інформації;
- володіти навичками прогнозування конфліктних, кризових ситуацій в політичному житті, розробляти практичні рекомендації щодо їх усунення: надавати органам влади, суспільно-політичним організаціям, місцевим і регіональним органам самоврядування теоретичну і методичну допомогу з вивчення і аналізу політичного життя суспільства та регіонів;
- надавати консультації керівникам різних структур, державних і приватних підприємств, установ, інформаційних служб міжнародних організацій з питань оцінки перспектив розвитку соціально-політичних процесів, політичної поведінки людей, прийняття управлінських рішень;
- проводити аналіз рішень, постанов органів законодавчої, виконавчої влади, партійних і громадських організацій, їх лідерів;
- володіти методикою викладання суспільно-гуманітарних дисциплін, кваліфіковано проводити педагогічну та виховну роботу в навчальних закладах;
- перекладати оригінальну спеціальну літературу, редагувати наукові тексти, вільно володіти однією з іноземних мов у своїй професійній діяльності;
- критично оцінювати життєво важливу соціальну інформацію, брати участь в політичних дискусіях, передвиборчих кампаніях, масових і групових політичних опитуваннях.

ІІІ. НАВЧАЛЬНИЙ МАТЕРІАЛ, ЯКИЙ ВІНОСИТЬСЯ НА ФАХОВЕ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ ТА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ВСТУП ДО ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ»

1. Предмет політології, її основні закони і категорії. Методи політології;
  2. Система політичних наук. Взаємозв'язок політології з іншими суспільними науками. Становлення та розвиток політології в Україні та світі;
  3. Політична система: суть, особливості;
  4. Структура та механізм функціонування політичної системи;
  5. Типологія політичних систем. Стабільність і зміна політичних систем. Форми суспільних змін. Парадокс стабільності політичної системи;
  6. Сутність політичної влади, її характерні ознаки та різновиди;
  7. Коерсивне та кооперативне розуміння влади;
  8. Явище ерозії влади. Відчуження влади. Криза влади;
  9. Поняття політичного режиму та його характеристики;
  10. Характерні риси демократичного режиму;
  11. Ознаки та форми демократії;
  12. Сучасний політичний режим в Україні;
  13. Особливості мажоритарної системи проведення виборів.
- Джеррімандеринг;

14. Характерні риси пропорційної системи проведення виборів;
15. Змішана система проведення виборів в Україні. Процедура формування виконавчої та законодавчої влади на загальнонаціональних та місцевих виборах;
16. Тоталітаризм як соціальний і політичний феномен;
17. Сутність авторитаризму, форми авторитарних режимів
18. Перехід до демократії: особливості та моделі;
19. Аналіз елементів структури прийняття політичних рішень;
20. Технології індивідуального та колективного прийняття політичних рішень;
21. Політична соціалізація: поняття, агенти та функції;
22. Типи та форми політичної участі;
23. Поняття лідерства. Концепції та механізм рекрутування лідера;
24. Поняття, структура та концепції політичної еліти;
25. Типологія політичних еліт;
26. Проблеми формування національної політичної еліти в Україні;
27. Поняття та ознаки групи інтересів;
28. Соціальна структура та типи соціальної диференціації;
29. Поняття, типологія та функції групових інтересів та груп тиску;
30. Способи захисту групових інтересів;
31. Поняття стабільності. Теоретичні підходи до вивчення стабільності і конфлікту;
32. Особливості правової та соціальної держави; проблеми їх розбудови в Україні;
33. Громадянське суспільство: проблеми та перспективи становлення в Україні;
34. Генеза держави, її атрибути та головні риси. Держава та громадянське суспільство;
35. Структура та функції держави. Форми державного правління та устрою;
36. Особливості парламентської, президентської та змішаної республік;
37. Причини виникнення та основні етапи розвитку політичних партій;
38. Типології та класифікації політичних партій;
39. Основні партійні системи;
40. Типологія та класифікація виборчих систем.
41. Політичні наслідки від впровадження різних виборчих систем.
42. Поняття політичної свідомості та її структура;
43. Поняття та структура політичної культури;
44. Типологія політичних культур;
45. Особливості української політичної культури;
46. Типи етнічних спільнот. Їх роль у політичному житті;
47. Поняття нації. Сучасні концепції нації;
48. Поняття націоналізму. Різновиди націоналізму;
49. Суть міжнародної політики та її суб'єкти;
50. Еволюція системи міжнародних відносин;
51. Геополітика як частина міжнародної політики;
52. Роль та функції ЗМІ у сучасному світі;

53. Форми власності та контролю над ЗМІ в Україні;
54. Свобода слова і цензура в Україні;
55. Поняття глобалізації. Ознаки глобалізації;
56. Глобалізація та «новий світовий порядок»;
57. Наслідки глобалізації для України;
58. Поняття політичного прогнозування;
59. Поняття політичного маркетингу;
60. Поняття політичного менеджменту;
61. Поняття та функції політичних технологій;
62. Євромайдан і його вплив на політичні процеси після 2014 року.
63. Російська агресія проти України після 2014 року: причини, етапи, наслідки.

Рекомендована література:

1. Арндт Х. Джерела тоталітаризму / Х. Арндт ; [пер. з англ.]. – К. : Дух і літера, 2002. – 533 с.
2. Амелченко Н., Шейко Ю. Співвідношення влади, примусу та насильства в сучасних теоріях влади. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/naukma/Polit/2009_95/01_amelchenko_na.pdf
3. Гайек Ф. Право, законодавство і свобода. Нове визначення ліберальних принципів справедливості і політичної економії. Т. I-III. – К.: Аквілон-Прес, 2000. – 448 с.
4. Гайек, Ф. Конституція свободи. – Львів: Літопис, 2002. – 556 с.
5. Джон Кин. Демократия и гражданское общество. – М.: Прогресс-Традиция, 2001. – 400 с.
6. Енциклопедія політичної думки. – К.: Дух і Літера, 2000. – 472 с.
7. Жак Зіллер. Політико-адміністративні системи ЄС. Порівняльний аналіз. – К.: Основи, 1996. – 420 с.
8. Кіндратець О. Формування суспільства сталого розвитку: проблеми і перспективи: Монографія. – Запоріжжя: Запорізька державна інженерна Академія, 2003. – 382 с.
9. Колодій А. На шляху до громадянського суспільства. Теоретичні засади і соціокультурні передумови демократичної трансформації в Україні. Монографія. – К.: Червона калина, 2002. – 276 с.
10. Конончук С. Розвиток демократії в Україні: 2000 рік. – К.: Україна, 2001. – 316 с.
11. Лебедюк В. Типологія партійних систем: минуле та сьогодення / Лебедюк Віталій // Політичний менеджмент, 2013. – Вип. 59. – С. 97-110.
12. Лебедюк В., Мацієвський Ю. Наукове вивчення виборчого процесу в Україні / Політична наука в Україні (1991-2016) : колективна монографія / За ред. М.С. Кармазіної. – К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2016. – С. 326-352.
13. Мацієвський Ю. У пастці гібридності: зигзаги трансформацій політичного режиму в Україні (1991-2014). – Чернівці: Книги – ХХІ, 2016.
14. Мере Жерар. Принцип суверенітету. Історія та основи новітньої влади. – Л.: Кальварія, 2003. – 212 с.

15. Основи демократії / Авт. колектив: М. Безсонова, О. Бірюков, С. Бондарчук та ін.; За заг. ред. А. Колодій. – К.: Ай Бі, 2002. – 684 с.
16. Патнам Роберт Д. та ін. Творення демократії: Традиції громадянської активності в сучасній Італії / Р. Д. Пантам разом з Р. Мокарді та Р. Н. Нанетті. – К.: Основи, 2001. – 302 с.
17. Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / За ред. Ф. М. Рудича. – К.: Парламентське видавництво, 2002. – 327 с.
18. Політологія: Підручник / За ред. Колодій А. Ф. – К.: Еьга-Ніка, 2003.
19. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір. – Львів: Тріада плюс, 2004. – 297 с.
20. Рябов С. Політологічна теорія держави. – К.: Тандем, 1996. – 240 с.
21. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія: Дослідження структур, мотивів і результатів. – К.: АртЕк, 2001. – 224 с.
22. Скрипнюк О. Соціальна, правова держава в Україні: проблеми теорії і практики. До 10 річчя незалежності України. Монографія. – К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. - 2000. – 600 с
23. Себайн Дж., Торсон Т. Історія політичної думки. - К.: Основи, 1997. – 838 с.
24. Сухонос В. Динаміка сучасного державно-політичного режиму в Україні: антиномія демократизму і авторитаризму: Монографія. – Суми: Університетська книга, 2003. - 336 с.
25. Токовенко В. Політичне керівництво і державне управління: проблеми взаємовідносин та оптимізація взаємодії: Монографія. – К.: Вид-во УАДУ, 2001. – 135 с.
26. Цветков В., Горбатенко В. Демократія – Управління – Бюрократія: в контексті модернізації українського суспільства: Монографія. – К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. – 248 с.
27. Цветков В., Кресіна І., Коваленко А. Суспільна трансформація і державне управління в Україні: політико-правові детермінанти: Монографія. – К.: Ін Юре, 2003. – 496 с.
28. Шаповал В. Вищі органи сучасної держави. Порівняльний аналіз. – К.: Програма Л, 1995. – 136 с.
29. Шаповал В. Державний лад країн світу. – К.: Український Центр Правничих студій, 1999. – 320 с.
30. Шумпетер Й. Капіталізм, соціалізм і демократія. – К.: Основи, 1995. – 528 с.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

1. Конституційне право України як галузь права, юридична наука та навчальна дисципліна. Розвиток науки конституційного права;
2. Предмет, метод та суб'єкти конституційного права України;
3. Класифікація джерел конституційного права України;
4. Закони як джерело конституційного права України;
5. Конституція як основне джерело конституційного права України;

6. Сутність конституції. Юридичні властивості конституції: юридичний (формальний) та фактичний (матеріальний) зміст конституції;
7. Порядок прийняття конституції. Внесення змін та доповнень до конституції, відміна її дії;
8. Поняття законодавчої влади. Парламент і парламентаризм;
9. Структура парламенту. Палати парламенту. Формування палат. Співвідношення компетенції палат;
10. Основні структурні складові парламенту (палат). Парламентські комісії (комітети). Фракції парламенту;
11. Загальна характеристика інституту глави держави;
12. Повноваження глави держави;
13. Монарх, президент: особливості правового статусу;
14. Уряд: визначення поняття; види урядів;
15. Формування уряду та його склад;
16. Поняття федеративної держави. Порядок утворення федеративних держав. Особливості федеративного устрою державної влади. Розподіл компетенції і відносини між федерацією та її суб'єктами;
17. Референдум: визначення поняття, загальна характеристика інституту; соціальна роль референдуму;
18. Референдум в Україні;
19. Поняття і сутність виборчого права. Принципи виборчого права;
20. Громадянство: визначення поняття та загальна характеристика інституту. Підстави і порядок набуття та припинення громадянства;
21. Юридичні характеристики Конституції України;
22. Внесення змін та доповнень до Конституції України;
23. Виборчі системи в Україні;
24. Правовий статус людини і громадянина в Україні;
25. Поняття і види основних прав та свобод людини і громадянина в Україні;
26. Механізм реалізації і гарантії прав та свобод людини і громадянина в Україні;
27. Права та свободи іноземців в Україні;
28. Обов'язки громадян України;
29. Принципи інституту громадянства в Україні;
30. Підстави і порядок набуття та припинення громадянства України;
31. Громадянство дітей в Україні;
32. Конституційно-правовий статус Конституційного Суду України;
33. Конституційне провадження (конституційне подання, конституційне звернення). Рішення і висновки Конституційного Суду України;
34. Конституційно-правовий статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;
35. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України;
36. Організація роботи Верховної Ради України. Законодавчий процес у Парламенті України;
37. Функції та повноваження Верховної Ради України;

38. Конституційно-правовий статус народних депутатів України (вимоги до народних депутатів України; повноваження народних депутатів України);
39. Конституційно-правовий статус Президента України;
40. Функції та повноваження Президента України;
41. Дострокове припинення повноважень Президента України;
42. Конституційно-правовий статус Ради національної безпеки й оборони України;
43. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України;
44. Функції та повноваження Кабінету Міністрів України;
45. Центральні та місцеві органи виконавчої влади;
46. Система органів судової влади в Україні;
47. Конституційно-правовий статус суддів України;
48. Система місцевого самоврядування в Україні та його принципи;
49. Конституційно-правовий статус органів місцевого самоврядування та їх повноваження;
50. Адміністративно-територіальний устрій України;

Рекомендована література:

1. Конституційне право України / За ред. В. Ф. Погорілка. – К.: Наукова думка, 2000. – 733 с.
2. Конституційне право України / За ред. Ю. М. Тодики, В. С. Журавського. – К.: Ін Юре, 2002. – 544 с.
3. Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол.: В. Я. Тацій (голова редкол.), О. В. Петришин (відп. секретар), Ю. Г. Барабаш та ін.; Нац. акад. прав. наук України. – 2-ге вид, переробл. і допов. – Х.: Право, 2011. – 1128 с.
4. Кравченко В. Конституційне право України: Навчальний посібник. – Вид. 6-те, виправлене та доповнене / В. Кравченко. – К.: Атіка, 2008. – 592 с.
5. Скрипнюк О. Курс сучасного конституційного права України: Академічне видання / О. Скрипнюк. – Х.: Право, 2009. – 468 с.
6. Тодыка Ю. Конституция Украины: проблемы теории и практики. – Х.: Факт, 2000. – 608 с.
7. Шаповал В. Конституційне право зарубіжних країн. Академічний курс : підруч. / В. Шаповал. – К: Юрінком Інтер, 2010. – 464 с.
8. Шаповал В. Сравнительное конституционное право / В. Шаповал. – К.: Княгиня Ольга, 2007. – 416 с.
9. Шаповал В. Сучасний конституціоналізм: Монографія / В. Шаповал. – К.: Салком, Юрінком Інтер, 2005. – 506 с.
10. Шевчук С. Основи конституційної юриспруденції / С. Шевчук. – Х.: Консум, 2002. – 296 с.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ ВЧЕНЬ»

1. Загальна характеристика розвитку політичної думки у країнах Стародавнього Сходу;
2. Політична думка в країнах Стародавнього Сходу: Індія та Китай;
3. Політичні вчення в Стародавній Греції: загальна характеристика;
4. Політичні погляди Сократа;
5. Політичні погляди Платона;
6. Політичні погляди Аристотеля;
7. Розвиток політичної думки в Стародавньому Римі: загальна характеристика;
8. Вчення Цицерона про державу і право;
9. Осмислення інститутів держави і права в християнстві, політичні погляди Августина Блаженного;
10. Політичні вчення в Західній Європі в період Середніх віків: загальні риси та тенденції;
11. Вчення про закон і державу Марсілія Падуанського;
12. Політичні вчення в Західній Європі в епоху Відродження та Реформації: загальна характеристика;
13. Вчення Н. Макіавеллі про державу і політику;
14. Головні політико-правові ідеї Реформації: М. Вебер про вплив протестантської етики на дух капіталізму;
15. Політичні вчення в Нідерландах і Англії в період ранніх буржуазних революцій: загальна характеристика;
16. Виникнення теорії природного права та суспільного договору;
17. Політичне вчення Т. Гоббса та Дж. Локка;
18. Політичні аспекти філософії Просвітництва: Вольтер, Ш.-Л. Монтеск'є, Жан-Жак Руссо;
19. Політичні вчення в США в XVIII–XIX ст.: А. Гамільтон, Т. Джеферсон, Т. Пейн, Дж. Вашингтон;
20. Вчення І. Канта про можливості “вічного миру” між державами;
21. Утилітарна концепція Є. Бентама;
22. Політичні погляди А. де Токвіля про особливості демократії в Америці;
23. Реалізація ідей свободи у роботах Дж. Ст. Міля;
24. Політичні погляди М.Вебера: про політику як покликання, типи легітимного панування;
25. Ф. А. фон Хайєк про зародження та загрози тоталітизму;
26. Новітні напрями розвитку політичної теорії: постбіхевіоризм, новий інституціоналізм, фемінізм, теорія раціонального/соціального вибору.

Рекомендована література:

1. Енциклопедія політичної думки. – К.: Дух і Літера, 2000. – 472 с.
2. Історія зарубіжних політичних вчень: навч. пос. Кирилюк Ф.М. К.: ЦНЛ, 2008.

3. Історія політичної думки: підручник / за заг. ред. Н. М. Хоми [І. В.Алексєєнко, Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна та ін.]. – Львів: «Новий Світ – 2000», 2016. – 1000 с.
4. Себайн Дж., Торсон Т. Історія політичної думки. – К.: Основи, 1997. – 838 с.
5. Лебедюк В.М. Політичні підходи представників теорії суспільного вибору // Історії політичної думки : підручник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Н. М. Хоми [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : “Новий Світ – 2000”, 2015. – С. 412–430.
6. Лебедюк В.М. Теорія ігор як методологія аналізу політичної взаємодії // Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи : підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко та ін.]. – Львів : “Новий Світ-2000”, 2016. – Т. 1. – С. 398–422.
7. Мацієвський Ю. Теорія конфлікту: історико- політологічний аналіз. – Львів, 1996. <https://eprints.ua.edu.ua/8414/>

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН»

1. Міжнародні відносини як предмет ТМВ. Понятійно-категоріальний апарат ТМВ.
2. Сутність, цілі та принципи міжнародної політики.
3. Взаємозв’язок зовнішньої і внутрішньої політики держави.
4. Закономірності і тенденції міжнародних відносин.
5. Міжнародні відносини в історії соціально-політичної думки.
6. Ідеалізм в науці про міжнародні відносини.
7. Політичний реалізм в теорії міжнародних відносин.
8. Марксистське розуміння сутності міжнародних відносин.
9. Сучасні підходи в ТМВ.
10. Сутність системної теорії. Особливості системного підходу в аналізі міжнародних відносин.
11. Типи, структури і закони функціонування міжнародних систем.
12. Теорії міжнародних систем М.Каплана, С. Хоффмана, Р. Роузкранца.
13. Історичні етапи розвитку міжнародних систем.
14. Особливості формування сучасної системи міжнародних відносин.
15. Типи міжнародних акторів та їх ієрархія.
16. Сутність і роль держави як учасника міжнародних відносин.
17. Недержавні учасники міжнародних відносин.
18. Поняття цілей і засобів у міжнародних відносинах.
19. Основні компоненти зовнішньополітичної могутності міжнародного актора.
20. Роль сили в міжнародних відносинах. Збройне насилля і його форми.
21. Поняття національного інтересу.
22. Структура національного інтересу. Національні інтереси України.
23. Глобалізація і національний інтерес.

24. Поняття безпеки та основні теоретичні підходи до її вивчення.
25. Основні загрози міжнародній безпеці. Нові глобальні загрози.
26. Механізми підтримання міжнародної безпеки.
27. Історичні форми і особливості регулятивної ролі міжнародного права.
28. Основні принципи сучасного міжнародного права. Статут ООН.
29. Права людини і міжнародне гуманітарне право.
30. Мораль у міжнародних відносинах.
31. Роль міжнародних організацій в міжнародних відносинах.
32. ООН.
33. ОБСЄ.
34. НАТО.
35. ЄС.
36. Рада Європи.
37. СНД.
38. Міжнародні економічні та фінансові організації.
39. Сутність поняття «дипломатія».
40. Форми і методи дипломатії.
41. Функції дипломатії.
42. Особливості сучасної дипломатії.
43. Сутність і типологія міжнародних конфліктів.
44. Розвиток конфлікту: основні фази.
45. Особливості сучасних міжнародних конфліктів.
46. Проблеми розв'язання воєнних конфліктів.
47. Поняття і типи міжнародного співробітництва.
48. Міжнародне співробітництво з позицій політичного реалізму та ліберальної парадигми.
49. Співробітництво та інтеграційні процеси.
50. Єврорегіони як специфічна форма міжнародного співробітництва.

Рекомендована література:

1. Говард М. Війна в європейській історії / М. Говард. – К.: Мегатайп, 2000. – 168 с.
2. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин. Львів, 1995.
3. Камінський А. Основи міжнародних відносин. – Л.: ЛНУ ім. І.Франка, 2002.
4. Кравченко С. Р. Міжнародно-правове регулювання припинення міжнародних договорів: теорія і практика / С. Р. Кравченко; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К.: LAT & K, 2010. – 241 с.
5. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні системи. Світова політика. – К.: ФАДА, ЛТД, 2001. – 224 с.
6. Мадіссон В.В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1997. – 176 с.
7. Мадіссон В.В., Шахов В.А. Сучасна українська геополітика: Навч. посібник. – К., КНЕУ, 2003. – 208 с.

8. Мальський М.З., Мацях М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. – 3-тє вид. – К.: Знання, 2007. – 461 с.
9. Павленко Ю. Історія світової цивілізації: соціокультурний розвиток людства. – К.: Либідь, 1999.
10. Перепелиця Г.М. Асиметрія міжнародних відносин / Г. М. Перепелиця, О. В. Заремба, Пол Д'аньєрі [та ін]; за ред. Г. М. Перепелиці, О. М. Субтельного. – К.: Видавничий дім «Стилос», 2005. – 555 с.
11. Седляр Ю.О. Аналіз та прогнозування зовнішньої політики: навчальний посібник / Ю.О. Седляр. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. П. Могили, 2010. – 272 с.
12. Шепелєв М.А. Теорія міжнародних відносин. – К.: Вища школа, 2005.
13. International relations theory for the twenty-first century [Text]: An introduction/ed. M. Griffiths. – London; New York: Routledge, 2007. – 184 p.
14. Timothy Dunne, Milja Kurki, Steve Smith. International relations theories: discipline and diversity. – Oxford University Press, 2007. – 350 p.
15. Torbjorn I. Knutsen. A history of international relations theory. – Manchester University Press, 1997. – 354 p.
16. Chris Brown. Understanding international relations. – Palgrave Macmillan, 2001. – 296 p.
17. Chris Brown, Terry Nardin, Nicholas J. Rengger. International relations in political thought: texts from the ancient Greeks to the First World War. – Cambridge University Press, 2002. – 617 p.
18. Scott Burchill. Theories of international relations. – Palgrave Macmillan, 2005. – 310 p.
19. Matsiyevsky Y. The US and the International Political System: What Model for the Future? // Наукові записки НаУКМА. Серія «Політичні науки» 21, с. 19-30.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ГЕОПОЛІТИКА»

1. Що є предметом вивчення міжнародної політики та світового політичного процесу?
2. Які є методи та рівні аналізу світового політичного процесу?
3. Який зв'язок між геополітикою та міжнародною політикою?
4. Яким є розуміння предмета геополітики у вітчизняних та закордонних авторів?
5. Що є предметом геополітики?
6. Які з традиційних для суспільних наук методів є прийнятними для геополітики, а які ні?
7. Які є основні категорії та поняття геополітики?
8. Що таке геостратегія та геоекономіка? В якому зв'язку вони перебувають з геополітикою?
9. Які суспільні та ідеологічні передумови виникнення класичної геополітики?
10. Аналізуючи погляди Ф.Ратцеля, Р.Челлена, К.Хаусхофера та ін., виділіть основні тези «традиційної геополітики».
11. Як, на ваш погляд, відбулась еволюція геополітики від академічної до прикладної? Яке місце ідеології в цьому процесі?

12. Проаналізуйте еволюцію концепції «Lebensraum» у представників німецької геополітики.
13. Які аргументи використовував К.Хаусхофер для обґрунтування осі «Берлін-Москва-Токіо»?
14. Як відбувалась еволюція поняття «Хартленда»?
15. Чи існують розбіжності у підходах до визначення могутності держави у працях європейських та американських авторів?
16. Проаналізуйте зміст концепції «середньої Європи» у працях представників німецької геополітики.
17. Які геополітичні зміни відбулися в світі після Другої світової війни? Як вони вплинули на формування сучасних геополітичних доктрин у США та Західній Європі?
18. Що таке атлантизм? Визначте основних представників атлантизму. Чи можна до цього напрямку віднести таких авторів як Ф. Фукуяма та С. Хантінгтон?
19. Що таке мондіалізм? Які трактування мондіалізму можна зустріти в науковій та паранауковій літературі? У яких країнах є значне несприйняття мондіалізму?
20. В чому полягала суть ідей «Нових правих» в Європі (Франція, Бельгія)? Назвіть основних представників цього руху.
21. Визначте основні напрямки та школи «Прикладної геополітики».
22. Які були історичні, ідеологічні та суспільні чинники формування російської геополітики?
23. В чому суть концепції Євразійства?
24. Який зміст має поняття «місцерозвиток» у концепції Євразійства?
25. Визначте ідеологічні імплікації (наслідки) концепції Євразійства, зокрема, стосовно України.
26. В чому полягає зміст сучасного націонал-більшовицького напрямку російської геополітики?
27. Визначте основні тези націоналістичного напрямку геополітики.
28. Визначте основні тези «геополітики взаємодії».
29. Які були геополітичні наслідки розпаду СРСР для Росії та для Заходу?
30. Яким є сучасне геополітичне становище Росії? Якими є геополітичні пріоритети Росії?
31. Які є можливі сценарії майбутнього РФ?
32. В чому особливості статичного та динамічного геополітичного положення (ГПП) України?
33. Які перспективи стратегічного партнерства України з Китаєм?
34. Як геоeкономіка впливає на геополітичне становище України?
35. Чи можна говорити про геополітичну стратегію України? Якщо так, то в якому сенсі? Якщо ні, то чому? Яка з відомих вам геостратегій, запропонованих українськими вченими, є оптимальною? Чи мають вони вади?
36. Чи нейтральний статус зможе забезпечити безпеку Україні?
37. Що являла собою Європа у політичному та географічному значенні від поч. ХХ до поч. ХХІ ст.?
38. Які геополітичні зміни мали місце в Європі у ХХ ст.?

39. Які були геополітичні передумови створення ЄС?
40. Визначте основні думки щодо суті НАТО після розпаду СРСР?
41. Які геополітичні наслідки від розширення НАТО на Схід можна виділити для НАТО, Росії, України?
42. Визначте переваги і недоліки для України від її вступу до ЄС.
43. Який з підходів до здійснення міжнародної політики характерний для США?
44. Що є визначальною рисою поведінки США на світовій арені?
45. Яким шляхом піде формування сучасної системи міжнародних відносин і якою буде роль США у цьому процесі?
46. Які геостратегічні цілі переслідують США у Євразії?
47. Як укладаються відносини США з ключовими гравцями на Євразійській «шаховій дошці», зокрема ЄС?
48. З огляду на політичні зміни, що відбуваються в Україні, як розвиваються відносини між США та Україною?
49. В чому суть протистояння Росії та Заходу після анексії Криму і початку російської війни проти України?
50. Як зміниться геополітична ситуація в світі після припинення російської війни проти України?

Рекомендована література:

1. Андрущенко (Гринько) С. В. Україна в сучасному геополітичному середовищі. – К., 2005.
2. Геополітика: енциклопедія: / за ред. Є.М. Суліми; редкол.: Є.М. Суліма (голова), М.А. Шепелєв (заст. голови), В.В. Кривошеїн та ін. – К.: Знання України, 2013. – 920 с.
3. Гольцов А.Г. Геополітика та політична географія [Текст]: підручник / А. Г. Гольцов. – К.: Центр учб. л-ри, 2012. – 416 с.
4. Дністрянський М.С. Геополітика: Навчальний посібник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011.
5. Дорошко М. С, Шпакова Н. В. Держави пострадянського простору у світовій політиці. – К., 2010.
6. Дорошко М. С. Геополітичні інтереси та зовнішня політика держав пострадянського простору: навч. посіб. – К., 2011.
7. Жеребецький Є. Кінець Імперії // Незалежний культурологічний часопис «І». – 2004. - Ч. 31 [Електронний ресурс].
8. Мадісон В.В., Шахов В.А. Сучасна українська геополітика. – К., 2003
9. Перепелиця Г. М. Генезис конфліктів на посткомуністичному просторі Європи. - К., 2003.
10. Скуратівський В. Євразійський синдром // Політична думка, 1995. – № 2-3.– С. 81-87.
11. Тихонравов Ю. В. Геополітика. – М., 2000.
12. Хаусгофер К. Континентальний блок «Берлін-Москва-Токіо» // Елементи, №7, 1996.
13. Яценко Б.П., Стафійчук В.І., Брайчевський Ю.С. Політична географія і геополітика: Навч. посіб. – К.: Либідь, 2007.

14. Jh. Rourke. International Politics on the World Stage. – Mc Graw Hill, 2001.
15. Flint C. Wstęp do geopolityki / Tłum.z ang. J. Halbersztat. – Warszawa: wyd. naukowe PWN, 2008. – 243 s.
16. Matsiyevsky Y. Internal Conflict or Hidden Aggression: Competing Accounts and Expert Assessments of the War in Ukraine's Donbas. In: Civil War? Interstate War? Hybrid War? Dimensions and Interpretations of the Donbas Conflict in 2014-2020. Edited by Jakob Hauter. Ibidem-Verlag. 2021. P. 165-190. <https://www.ibidem.eu/en/civil-war-interstate-war-hybrid-war-9783838213835.html>

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ ТА ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Фахове вступне випробування для вступників освітнього ступеня магістр на основі ступеня бакалавра (ОКР ступеня спеціаліста/магістра) проводиться шляхом комп'ютерного тестування через платформу Moodle. Оцінка фахового вступного випробування визначається як сума балів, одержаних за вирішення 60 тестових завдань. Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в 1 бал, неправильна – 0 балів.

Загальна оцінка за виконання фахового вступного випробування виставляється системою Moodle за 12-бальною шкалою за заданою формулою, після чого автоматично переводиться у 200-бальну шкалу відповідно до таблиці 1.

Таблиця 1

Переведення бала за виконання завдань фахового вступного випробування, обрахованого за 12-бальною шкалою, у шкалу 100-200 балів

1	100	4	120	8	160
1,1	100	4,1	121	8,1	161
1,2	100	4,2	122	8,2	162
1,3	100	4,3	123	8,3	163
1,4	100	4,4	124	8,4	164
1,5	100	4,5	125	8,5	165
1,6	100	4,6	126	8,6	166
1,7	100	4,7	127	8,7	167
1,8	100	4,8	128	8,8	168
1,9	100	4,9	129	8,9	169
2	100	5	130	9	170
2,1	101	5,1	131	9,1	171
2,2	102	5,2	132	9,2	172
2,3	103	5,3	133	9,3	173
2,4	104	5,4	134	9,4	174
2,5	105	5,5	135	9,5	175
2,6	106	5,6	136	9,6	176
2,7	107	5,7	137	9,7	177
2,8	108	5,8	138	9,8	178
2,9	109	5,9	139	9,9	179
3	110	6	140	10	180
3,1	111	6,1	141	10,1	181
3,2	112	6,2	142	10,2	182
3,3	113	6,3	143	10,3	183
3,4	114	6,4	144	10,4	184
3,5	115	6,5	145	10,5	185
3,6	116	6,6	146	10,6	186
3,7	117	6,7	147	10,7	187
3,8	118	6,8	148	10,8	188
3,9	119	6,9	149	10,9	189
		7	150	11	190
		7,1	151	11,1	191
		7,2	152	11,2	192
		7,3	153	11,3	193
		7,4	154	11,4	194
		7,5	155	11,5	195
		7,6	156	11,6	196
		7,7	157	11,7	197
		7,8	158	11,8	198
		7,9	159	11,9	199
				12	200

Вступник допускається до участі у конкурсі, якщо оцінка за виконання фахового вступного випробування складає не менше 100 балів за шкалою від 100 до 200 балів.

V. ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Складаючи фахове вступне випробування, Ви погодились виконувати положення [Кодексу академічної доброчесності](#).

Окреслимо його основні складові:

Виконувати всі завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб.

Надавати для оцінювання лише результати власної роботи.

Не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/покращити результати інших вступників.

Не публікувати відповіді на питання, що використовуються у рамках фахового вступного випробування для оцінювання знань вступників.